

A tenger lecsendesítése

avagy

Miért olyan fontos, hogy ismerjük az ÓSZ-et?

(Mk 4:35-41)

2018.09.26.

Suhai György

A tenger lecsendesítésének magával ragadó története egy kiváló példa arra, hogy miért elnegedhetetlen az ÓSZ ismerete az ÚSZ, és különösen is Jézus szolgálatának megértéséhez. Az ÓSZ-i háttér vagy előzmények ismerete nélkül ez az epizód csupán arról szólna, hogy ha hiszünk Jézusban, akkor nem kell félnünk az életünk viharaitól, mert ez a Jézus mindig ott van velünk a viharban, és ő a mi személyes viharainkat is le tudja csendesíteni, ha hittel kérjük ezt tőle. Így zsugorodik ez az egyébként Isten Nagy Történetét és kozmikus szabadító/helyreállító tervét bemutató epizód a mi személyes életünk és küzdelmeink történetévé.

De helyezzük csak vissza ezt a történetet a mi személyes küzdelmeink kontextusából Isten Nagy Történetének a kontextusába és nézzük meg, milyen üzenet bontakozik ki így ebből a történetből.

Jónás, Illés – Jézus párhuzam

Az egyik legnyilvánvalóbbnak tűnő ÓSZ-i háttértörténet Jónás története. Noha rengeteg a párhuzam a két epizód között (vihar a tengeren, a hajósok tehetlenek, miközben Jónás édesdeden alszik a hajóban, a hajósok kétségbeesésükben felkeltik Jónást, hogy imádkozzon Istenéhez, hogy el ne vesszenek, a vihar hirtelen lecsendesedik, aminek hatására a hajósokban nagy félelem ébred stb.), az ellentétek mégis arra engednek következtetni, hogy valószínűleg nem ez az ÓSZ-i történet a kulcsa ezen ÚSZ-i epizód megfejtésének. Hiszen a vihar Jónás engedetlensége miatt tört ki, amit Isten bocsátott a tengerre. Jónásnak el kellett hagynia a hajót ahhoz, hogy a vihar lecsendesedjék. Jézus és a tanítványok épp Jézus szavának engedelmeskedve jutnak viharba, amit a hajóban maradó Jézus csendesít le. Jézus egy helyen valóban alkalmaz magára egy analógiát Jónás történetéből:

“Amiképpen Jónás három éjjel és három nap volt a nagy hal gyomrában, úgy less az emberfia is három nap és három éjjel a föld gyomrában.” (Mt 12:40). És itt is azt látjuk, hogy míg Jónás az Isten iránti engedetlensége miatt került a nagy hal gyomrába, addig Jézus épp az Istennek való engedelmessége miatt került a föld, azaz a sír gyomrába. Tehát az ellentétek önmagában nem lehetnek ugyan kizáróak, de továbbra sem tartom valószínűnek, hogy Jónás története lenne a kulcs.

Egy másik ÓSZ-i történet is szóba jöhet, Illés életéből, amikor Isten lecsendesíti a természeti erők tombolását a Hórebbe, amolyan erődemonstrációként, Illés kétségbeesésére adott válaszként (aki Jezabel fenyegetésétől annyira megijed, annyira elkeseredik, hogy már élni sem akar). Az 1 Kir 19:11-12-ben az áll, hogy erős szél, földrengés és tűz támad, majd:

1 Kir 19:12 és a tűz után **néma csend hangja**.

Akár csak a vihar lecsendesítése után:

Mk 4:39 És elállt a szél, és **nagy csendesség lett**.

Mivel az 1 Kir 19-nél azt olvassuk, hogy az “Úr nem volt” az elemekben (10-11. vers), a legvalószínűbb magyarázata ennek az epizódnak az, hogy a természeti elemek tombolása az Isten ellen lázadó

Jezabel és a Baál kultusz tombolását szimbolizálja, aminek Isten egy szempillantás alatt véget tud és véget is fog vetni. Ez, ahogy majd látni fogjuk, összhangban is van a tenger lecsendesítésének fő csapásirányával, hiszen ugyanez az Isten ölt testet később Jézusban.

Nézzük a további práhozamokat!

Izrael Istene szeleket és tengert csendesít

Izrael Istenét úgy mutatja be az ÓSZ, mint aki tengert és szelet csendesít:

Zsolt 65:7 (65:8) Aki lecsillapítja a tengerek zúgását, habjaik zúgását, és a népek háborgását.

Zsolt 107:29 Megállította a szélvész, hogy lecsendesedjék, és lecsendesedtek a hullámok.

Náh 1:4 Megfeddi a tengert, és kiasztja azt, és minden folyamot kiszáraszt.

Izrael Istene már a föld teremtésekor is parancsolt a vizeknek és a vizek engedelmeskedtek az ő szavának:

Zsolt 104:6-7 Vízáradattal, mint egy ruhával borítottad be azt, a hegyek felett is vizek állottak vala. ⁷
Megdorgálásodtól (*epitimésisz*) elmenekültek, és mennydörgésednek szavától szétriadtak.

Istennek ez a teremtő aktusa ismétlődött meg a Vörös tenger szétválasztásánál is:

Zsolt 106:9-11 Megdorgálta (*epitimáó*) a Vörös tengert és kiszáradt, s úgy vitte őket a mélységeken, mint egy síkon. ¹⁰ És kiségitette őket a gyűlölő kezéből; kimentette őket az ellenség kezéből. ¹¹
Szorongatóikat víz borította el, egy sem maradt meg belőlük.

Zsolt 89:9-10 (89:10) Te uralkodsz a tenger kevélységén; mikor az ő habjai felemelkednek, te csendesíted le azokat. ¹⁰ (89:11) Te rontottad meg Égyiptomot mintegy átdöföttet; erős karoddal elszélesztetted ellenségeidet.

Zsolt 77:15-16, 19 (77:16) Megváltottad népedet karoddal: a Jákób és a József fiait. Szela. ¹⁶ (77:17) Láttak téged a vizek, oh Isten, láttak téged a vizek és megfélemlettek; a mélységek is megrázkódtak...
¹⁹ (77:20) Utad a tengeren vezetett és ösvényed a nagy vizeken; és nyomaid nem látszottak meg.

A Vörös tengeren való átkelés, Izrael Egyiptomból történő kiszabadítása tehát egy új teremtés kezdetét jelezte, amikor a vizek kénytelenek voltak újra visszavonulót fújni a teremtő Isten szavára.

Jézusban Izrael Istene jelent meg, aki a Vörös tengeren való átkelést, Isten múltbeli szabadító tettét idézi fel és ismétli meg a tenger lecsendesítésében az új Izráelt jelképező 12 tanítvány számára!

Érdekes az is, hogy hasonló terminológiát használ Márton és Lukács is ahhoz, amit a démonúzéseknél látunk:

Mk 4:39 Jézus megdorgálta (*epitimáó*) a szelet és azt mondta a tengernek, „Hallgass (*sziópa*)! Némulj el (*pefimószo*)!”

Mk 1:25 És megdorgálta (*epitimészen*) őt Jézus, mondván: Némulj meg (*fimótéti*), és menj ki belőle.

Lk 4:35-36 És megdorgálta őt Jézus, mondván: **Némulj el** és menj ki ebből az emberből! És az ördög azt a középre vetvén, kiment belőle, és nem ártott neki semmit. ³⁶ És félelem támadt mindenkiben,

és szóltak és beszéltek egymással, mondván: Mi dolog ez, hogy nagy méltósággal és hatalommal parancsol a tisztátalan lelkeknek, és kimennek?

Hasonló kérdéseket vet fel a tanítványokban is a tenger lecsendesítése:

Mk 4:41 Kicsoda ez, hogy mind a szél, mind a tenger engedelmessé válik neki?

Mk 3:12 Ő pedig erősen **megdorgálta** őket (démonokat), hogy ki ne jelentsék őt.

Mk 9:25-26 Jézus pedig mikor látta, hogy a sokaság még inkább összetódul, **megdorgálta a tisztátalan lelket**, mondván neki: Te néma és süket lélek, parancsolom neked, hogy menj ki belőle, és többé belé ne menj! ²⁶ És kiáltás és erős szaggatás közepette kiment; az pedig olyanná lett, mint egy halott, annyira, hogy sokan azt mondták, hogy meghalt.

Lk 9:42-43 Miközben az odament, az ördög földhöz ütötte azt, és megrángatta. De Jézus **megdorgálta a tisztátalan lelket**, és meggyógyította a gyermeket, és átadta azt az ő atyjának. ⁴³ Elálmélkodtak pedig mindnyájan az Isten nagy erején.

S talán nem véletlen ez a hasonlóság a tenger megdorgálása, lecsendesítése és a démonok megdorgálása (kiűzése) között! Az ÓSZ-i szerzők ugyanis a tengert egy vízi szörnyvel személyesítik meg, amit Ráhábnak, Leviátánnak, sárkánynak vagy kígyónak neveznek.

Jób 26:12-13 Erejével felriasztja a tengert, és bölcsességével megtöri Ráhábot. ¹³ Lehelletével megékesíti az eget, **keze átdöfi a futó kígyót**.

A Zsoltáros ennek a vízi szörnynek a kettéhasításával írja le a Vörös tenger kettéválasztását:

Zsolt 74:13-14 Te hasítottad ketté a tengert erőddel; **te törted össze a vízi szörnyek/kígyók/sárkányok fejeit** a vizekben. ¹⁴ Te rontottad meg a leviathánnak fejét, s adtad azt eledelül a pusztai népnek.

Ézs 51:9-11 Avagy nem te vagy-e, aki Ráhábot kivágta, és **a sárkányt átdöfte**? ¹⁰ Nem te vagy-e, aki a tengert kiszáritotta, a nagy mélység vizeit; a ki a tenger fenekét úttá változtatta, hogy átmenjenek a megváltottak?!

A tengeri szörny(ek), Ráháb és Leviátán kettévágása, legyőzése egyben a Fáraó legyőzését is szimbolizálta, még pontosabban a Fáraó mögött álló szellemi hatalom, a Sátán legyőzését. Ahogy Isten kettévágta a tengert, úgy „vágta ketté” az egyiptomi Fáraót is, ellene lázadó seregével együtt és úgy fogja ketté vágni Sátánt is. Több helyen Egyiptomot is Ráhábnak nevezi Isten, aki ugyanolyan tehetetlenül vonaglik Isten hatalmával szemben, mint a háborgó tenger.

Ézs 30:7 Hitvány és üres Égyiptom segítségével, ezért nevezem őt Ráhábnak, aki mozdulatlanul ül.

Ez 29:3 Szólj és mondjad: így szól az Úr Isten: ímé, én ellened megyek, Faraó, Égyiptom királya, te nagy sárkány,

Ez 32:2 Embernek fia! kezdj gyászéneket a Faraóról, Égyiptom királyáról, és mond neki: Nemzetek fiatal oroslánja, elvesztél; hiszen te olyan voltál, mint a sárkány a tengerekben.

Ráháb, Leviátán, a tengeri sárkány nem más, mint az Isten ellen lázadó természeti erők, emberi, démoni hatalmak, birodalmak tömegek és királyok mögött álló ősi kígyó, a Sátán. A háborgó tenger adja vissza a legkifejezőbbben a Sátánnak, az egész teremtett világot átható lázadását. S talán ezért azonosítja be Isten a tomboló tengert ezekkel a tengeri szörnyekkel, sárkánnyal, kígyóval.

S talán ezért láthatunk hasonlóságot az evangéliumokban *a tengeren "taposás" és a kígyókon taposás* között is. Könnyen lehet, hogy ebben rejlik a jelentősége Jézus vizen járásának is.

Az ÓSZ szerint ugyanis Izráel Istene egy olyan Isten, aki a tenger hullámain és sárkányokon tapos:

Jób 9:8 Aki egymaga feszítette ki az egeket, és a tenger hullámain tapos.

Zsolt 91:12-13 Kézen hordoznak téged, hogy meg ne üssed lábadat a kőbe. ¹³ Oroszlánon és áspiskígyón jársz, megtaposod az oroszlánkölyköt és a sárkányt.

Milyen szenttelenül ravasz a Sátán! Épp onnan idéz, ahol az ő Jézus által történő legyőzéséről prófétál a zsoltáros, az őt kellemetlenül érintő rész mellőzésével! Csodálom, hogy Jézus miért nem folytatta egyszerűen csak a zsoltárt a sátánnak adott válaszában...

Isten egy nap végleg le fogja győzni és meg fogja semmisíteni ezt a rusnya fenevadat, Isten, az ő népe és a teremtett világ ősellenségét:

Ézs 27:1 Ama napon meglátogatja az Úr kemény, nagy és erős kardjával Leviatánt, a futó kígyót, Leviatánt, a keringő kígyót, és megöli a sárkányt, mely a tengerben van.

Jel 20:2, 10 És megfogta a sárkányt, azt a régi kígyót, aki az ördög és Sátán, és megkötözte azt ezer esztendőre,... **10** És az ördög, aki elhitette őket, a tűz és kénkő tavába vettetett, ahol a fenevad és a hamis próféta van; és kinoztatnak éjjel és nappal örökkön örökké.

1 Kor 15:24-25 Aztán jön el a vég, mikor (Jézus) átadja az országot az Istennek és Atyának; amikor eltöröl minden birodalmat és minden hatalmat és erőt. ²⁵ Mert addig kell neki uralkodnia, míg ellenségeit mind lábai alá nem veti.

Ezt a győzelmet vívta ki Jézus az ősi kígyó felett a golgotai kereszten! Eljött az asszony Magva, aki a kígyó fejére taposott! És ebbe a Sátán feletti győzelemben, a Sátán és a teremtett világ feletti uralom gyakorlásba akarja Jézus bevonni a tanítványait és minket is. Mind a tenger lecsendesítése, mind a tengeren járás, mind az ördögűzések és gyógyítások és Jézus kereszthalála és feltámadása a Sátán legyőzését, az ősi kígyó kettévágását jelzik: Sátán hatalmának végét, Isten országának eljövételét, **egy új Exoduszt!** Nem az egyiptomi Fáraó, hanem a Sátán rabságából való szabadulást.

Ezt az új Exoduszt jelzi az is, hogy a tenger lecsendesítése, azaz a tengeren való "átkelés" után rögtön egy légiónyi (több ezer!) démon kiűzéséről olvasunk, akik a disznókba menve ugyanabba a tengerbe fúlnak, amelyen a tanítványok, Jézus vezetésével átkeltek, hasonlóan ahhoz, amikor az egyiptomi légiót is elnyelte a Vörös tenger¹. Jézus bemerítkezése, az egész 40 napos pusztában történő megkísértése, az öt- illetve négyezer ember megvendéglése, mind mind az Exodusz és a pusztai vándorlás mozzanatait idézik föl a tanítványok és az olvasók számára, és ezeken kívül is rengeteg utalás van még az evangéliumokban a zsidó nép egyiptomból történő kivonulására².

Jézusban Isten az egész teremtett világ feletti uralma jelent meg és kezdett helyreállni. És ebbe az uralom helyreállításba vonja be Jézus a tanítványait. Jézus, mint Isten tökéletes képmása, Isten uralmát juttatja érvényre a Sátán által megrontott világon, az Isten rendje ellen lázadó természet

¹ Felvetődik a kérdés, hogy mi történt a disznókba űzött démonokkal, miután a disznók belefúlnak a tengerbe. Nos, a legvalószínűbb, hogy a disznókból azokba az emberekbe mentek át, akik Jézussal és az általa megszabadított ördögössel találkozáskor megrettentek Jézustól és kérték őt, hogy tűnjön el az ő földjükről (Mk 5:17). Vagyis ahelyett, hogy Jézust kérték volna, hogy őbelőlük is űzze ki a démonokat, ők űzték ki Jézust az ő földjükről. Ez elég ördögi.

² Ld. Rikki E. Watts, *Isaiah's New Exodus in Mark*, (Baker Academic Press, 2001).

erőivel szemben, amikor lecsendesíti a tengert. A tanítványok is Isten helyreállított képmásai, Jézus Krisztusban, akik ugyanúgy Isten uralmát kell, hogy képviseljék egy az Isten rendje ellen lázadó világban. Uralkodjatok a teremtett világon! – hangzott az ősi megbízás (1 Móz 1:28). Ez az uralkodásra szóló megbízás áll helyre, amikor Isten helyreállítja, az újjászületés és a Szentlélek nekünk ajándékozása által, az eredeti istenképűségünket.

Lk 10:19 Íme adok nektek hatalmat, hogy kígyókon és skorpiókon tapossatok, és az ellenség minden erején; és semmi nem árthat nektek.

Rm 16:20 A békesség Istene megrontja a sátánt a ti lábaitok alatt hamar.

A kérdés mindig az, hogy miben kell, hogy megjelenjen ez az uralom gyakorlás a hétköznapijainkban. Egy meglepő személyes példa. Ezt a felhatalmazást/királyi uralmat én akkor éltem át különösen is kézzelfogható módon, amikor 2015-ben megparancsoltam Jézus nevében annak a harkálnak, amelyik kikezdte a szigetelésünket a házunk homlokzatán, hogy tűnjön el, és soha vissza ne jöjjön. A harkály azonnal megrémülve távozott és nem is tért vissza többé. Ez akkoriban történt, amikor épp a Zsid 2-t tanulmányoztam, ahol erről az uralom helyreállításról olvasunk:

Zsid 2:5-9 Mert nem angyaloknak vetette alá az eljövendő világot, amelyről szólunk [hanem az embernek!]. ⁶ Sőt bizonyágot tett valahol valaki, mondván: Micsoda az ember, hogy megemlékezel róla, avagy az embernek fia, hogy gondod van rá? ⁷ Kisebbé tetted őt egy rövid időre az angyaloknál, dicsőséggel és tisztességgel koronáztad meg őt és úrrá tetted kezeid munkáin. ⁸ Mindent lábai alá vetettél. Mert azzal, hogy neki mindent alávetett, semmit sem hagyott alávetetlenül; de most még nem látjuk, hogy neki [nekünk embernek] minden alávetett. ⁹ Azt azonban látjuk, hogy Jézus, aki egy kevés időre kisebbé tettetted az angyaloknál, a halál elszenvédéséért dicsőséggel és tisztességgel koronáztatott meg, hogy az Isten kegyelméből mindenkiért megízlelje a halált.

Ez a rész arról szól, hogy Isten eredetileg az ember uralma alá vetette a teremtett világot (vö. Zsolt 2). Erről az uralomról mondott le az ember a kígyó kísértésének engedve és játszotta át ezt az uralmat a sátánnak. Isten azonban úgy döntött, hogy helyre fogja állítani az ő, *ember által gyakorolt*, uralmát a teremtett világ felett. A Zsidó levél azt mondja, hogy még nem látjuk, hogy a teremtett világ az ember uralma alá lenne vettette, de már látjuk Jézust, akiben, mint tökéletes emberben, ez az uralom elkezdett helyreállni és aki megkezdte a teremtett világ Isten uralma alá hajtását. És Őbenne, Vele együtt mi is részt veszünk ebben az uralom alá hajtásban. Ádám-Éva uralomgyakorlása egykor még csak abban állt, hogy kívül kellett volna tartaniuk az ellenséget, a mi uralomgyakorlásunk már abban áll, hogy ki kell szorítsuk az ellenséget a teremtett világból, a Nagy Király követeiként.

Mindezek és az evangélium egészének fényében vajon mire utalhatott Jézus dorgálása: *“Miért vagytok ilyen gyávák? Hogy-hogy nincs hitetek?” (Mk 4:40)*

Elsősorban bizonyára arra, hogy hogy gondolhatták azt a tanítványok, hogy Jézus majd hagyja őket elveszni a viharban. Másodsorban (az egész evangélium fényében) pedig arra, hogy hogy lehet, hogy ennyi átélt csoda után sincsenek tisztában Jézus, mint a Messiás kilétével (az ő személyében maga Jahve jelent meg), *sem az ő saját pozíciójával, kilétükkel és felhatalmazásukkal*, Jézus tanítványaiként, a Jézussal való kapcsolatukban/egységükben. Nem kizárt, hogy Jézus már itt is utal arra, hogy a valódi hitnek sincsenek korlátai. A valódi hit elképesztő természeti jelenségek megtörténésére is irányulhat, mint pl. egy vihar lecsendesítésére vagy a tengeren járásra (azaz az Isten ellen lázadó teremtéssel szembeni erő és hatalom gyakorlására) vagy akár egy hegy elmozdítására (földrengés előidézésére?), betegség vagy démoni lelkek kiűzésére. A fügefá elszáraztatásánál a következőket olvassuk:

Mk 11:21-24 Mester, nézd, a fügefa, amelyet megátkozál, kiszáradt. ²² És Jézus felelvén, monda nekik: Legyen hitetek Istenben [gör.: Legyen Istentől való/isteni hitetek, t.i. amilyen Jézusnak is volt]! ²³ Mert bizony mondom nektek, ha valaki *azt mondja ennek a hegynek*: Kelj felj és ugorj a tengerbe! és szívében nem kételkedik, hanem hiszi, hogy amit mond, megtörténik, meg lesz neki, amit mondott. ²⁴ Azért mondom nektek: Amit *könyörgésetekben* kértek, higgyétek, hogy mindazt megkapjátok, és meglesz nektek.

Érdekes, hogy noha Jézus a hitből való "imádságról" beszél, mégsem azt mondja, hogy ha valaki hittel *könyörög Istennek*, hogy ugrassza a hegyet a tengerbe, hanem azt, hogy ha hittel *parancsol a hegynek*, akkor meg fog történni, amit kér. Az "imádságnak" egy olyan formájáról beszél Jézus, ami hatalom gyakorlást, a Jézus által ránk ruházott hatalommal való éleést jelent.

Érdemes megnézni a másik tengerlecsendesítési jelenetet is (Mk 6:45-52) és azt is, ahol Péter, Jézustól kapott felhatalmazással, a tenger hullámain jár, de aztán megijed a hullámoktól (Mt 14:28-30). Az evangéliumokat olvasva úgy tűnik, hogy Jézus a tengert egyfajta gyakorlóterepnek használja a tanítványozás során és kifejezetten örül neki, hogy egy ponton (végre?) maga Péter kezdeményezi a vizenjárását!

Mt 14:28-29 Péter pedig felelvén neki, monda: Uram, ha te vagy, parancsolj, hogy hozzád mehessek a vizeken. ²⁹ Ő pedig monda: Gyere! És Péter kiszállván a hajóból, a vizeken jár, hogy Jézushoz menjen.

"Ez az, Péter! Gyerünk! Vége megértetted ki vagyok és milyen hatalommal akarok felruházni benneteket!" De nem örül Péter hitetlenségének és azt kérdezi tőle (a görög szöveg alapján): "Pontosan miben is kezdted el kételkedni?" Vagyis "Mi az, amit elkezdted nem hinni rólam, magadról és arról a hatalomról, amivel felruháztalak?"

Ezekkel a tengeri jelenetekkel Jézus nem csak azt akarja elérni, hogy elhiggyék, hogy Benne a mindenható Isten öltött testet, hanem azt is, hogy végre öntudatra ébredjenek! Én vagyok a Király és ti is királyfiak vagytok! Gyertek és uralkodjatok velem már most és majd az új égen és földön is örökkön örökké! Ezt fejezi ki egyértelműen azzal, hogy bevonja őket az általa tett jelek és csodák (különösen a gyógyítások és ördögűzések) megtételébe.

Rm 5:17 sokkal inkább **az életben uralkodnak** az egy Jézus Krisztus által azok, kik a kegyelemnek és az igazság ajándékának bővöködésében részesültek.

Jel 5:10 És tettél minket a mi Istenünknek **királyokká** és papokká; és **uralkodunk a földön**.

1 Pt 2:9 Ti pedig választott nemzetiség, **királyi papság**, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek Annak hatalmas dolgait, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket. Vö. 2 Móz 19:4-6!